

MEGTAKARÍTÁSI SZOKÁSOK VIZSGÁLATA NYUGDÍJ ÉS ÖNGONDOSKODÁS TEKINTETÉBEN

Baranyi Aranka – Őszi Noémi – Csernák József

Összefoglalás

A nyugdíj kérdése napjainkban szinte valamennyi korosztály számára felmerül fontos kérdésként. A fiatalok szempontjából azért lehet érdekes, hogy bár távolinak tűnhet az az időszak amikor már nem lesznek képesek saját maguk anyagi hátterét előteremteni, de mégis érdekes lehet, hogy egyáltalán mikor érdemes vagy szükséges nyugdíj céljából megtakarítani. A középkorú lakosság számára már látható „az alagút” vége, de kérdés az hogy vajon elegendő lesz e az évtizedek munkájával szerzett vagyon, megtakarítás azon időkre amikor már nem lesznek képesek dolgozni. A nyugdíjasok számára a nyugdíjkérdés relevanciáját az adja, hogy élvezhetik munkájuk gyümölcsét lehetőleg minél tovább. Jelen kutatásunkban elsősorban a fiatal és középkorosztály tagjait kérdeztük megtakarítási témában a nyugdíjcélú megtakarításokra koncentrálna. A primer kutatás során a következő hipotézisekre kerestük a visszaigazolást: az életkor befolyásolja a megtakarítási hajlandóságot, valamint a magas jövedelemmel rendelkezők többet takarítanak-e meg.

Kulcsszavak: nyugdíj, öngondoskodás, megtakarítás, kockázat, attitűd

JEL: G21

Saving habits of pension and self-care

Abstract

The question of retirement nowadays is an important issue for almost every age group. From the point of view of young people, it may be interesting that even though it may seem a long time away when they will no longer be able to create their own financial background, it may be interesting to know when it is worth or necessary saving for retirement. The end of the 'tunnel' is already visible to the middle-aged population, but it is a question of whether this wealth or savings for decades will be enough to the times when they will no longer be able to work. For retirees, the relevance of the retirement issue is that they can enjoy the fruits of their work as much as possible. In our present research, we primarily asked the members of the young and middle ages on a savings issue focusing on retirement savings. In the primary research, we were looking for the answers to the following questions: Is the age influencing the willingness to save money, and those with high incomes are saving more?

Keywords: *retirement, self-care, savings, risk, attitudes*

JEL: G21

Bevezetés

A jelenlegi nyugdíjrendszer, és öngondoskodás működésének megismerése céljából, valamint a múltban gyökerező folyamatok, összefüggések átlátása érdekében, a jövőre vonatkozó helyes következtetések levonása céljából fontos a hazai és nemzetközi szakirodalom ismerete. A nyugdíj biztosításának intézményi hátterének kialakulásához évszázadok kellettek. Kezdetben még nem volt a kor követelményeinek megfelelő társadalombiztosítási rendszer, de a szervezett közösségek elkezdtek segíteni egymást, mert rájöttek, hogy jobb esélyeik vannak együtt, mint az egyéneknek külön-külön, majd a későbbiekben az állam is hozzájárult az idős, munkaképtelen állampolgárok támogatásához. A kötelező társadalombiztosítás egy beavatkozást jelentett az állam részéről az emberek szociális helyzetébe, nagy tömegeket érintett, kötelező jellegű volt. Mind a munkavállalónak és a munkáltatónak is keletkezett egy új kötelezettsége: a járulékfizetés. Magyarországon már az 1870-es években is megjelent ez a rendszer, de önkéntesen működött, nem volt kötelező, azonban még 10 év elteltével is mind két fél negatívan fogadta a kötelező biztosítás gondolatát. (Szikra, 2000) Napjainkban a kötelező rendszert kiegészíti az önkéntes és magáncélú megtakarítás, ami egyre fontosabbnak érzett területe az öngondoskodásnak. A mai kor embere hogyan is gondolkodik ezen fontos kérdéstről ennek próbáltunk utána járni primer kutatásunk során.

Irodalmi feldolgozás

Atkinson – Messy (2012) megfogalmazásában a pénzügyi kultúra a tudatosság, ismeretek, készségek, attitűdök és viselkedések kombinációja, melyekre szükség van a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron az egyéni pénzügyi jólét eléréséhez. Jelenlegi gazdasági helyzetben igen fontos, hogy a fogyasztók megfelelően tudjanak dönteni pénzügyeikről a jövőjük megalapozásához. Ando és Modigliani már 1963-as kutatásukban arra jutottak, hogy az egyének a megtakarításaikat összegyűjtik aktív életük során, főképpen annak érdekében, hogy inaktív/nyugdíjas éveik alatt ebből meg tudjanak élni, tehát egy járadékot képezzenek, melyet így a tartalékképzés fő motivációjának tekintenek. (Ando – Modigliani, 1963)

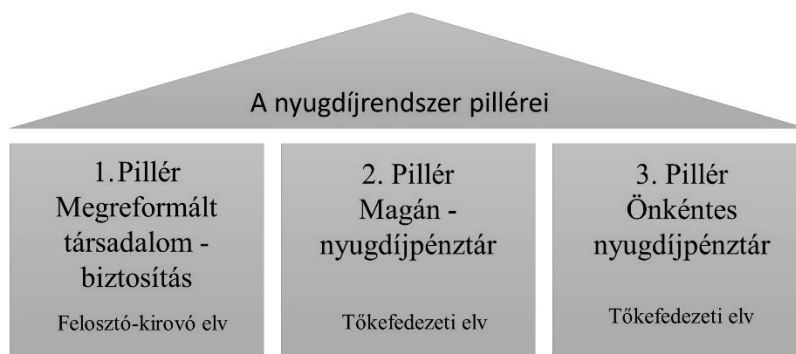
Hazánkban 1998. január 1-jével életbelépett a reformcsomag, amely az addig egységes kötelező nyugdíjrendszert két részre osztotta. Működött egy felosztó-kirovó társadalombiztosítás nyugdíjrendszer és létrejött egy új, tőkésített magánnyugdíjpénztári rendszer. Az évtized elején létrejött önkéntes nyugdíjpénztári rendszert nem érintette ez a reformcsomag. (Augusztinovics et al., 2002)

„Az állami nyugdíjrendszerek a felosztó-kirovó rendszer keretein belül működnek. A felosztó-kirovó rendszerre a szolidaritás elvének túlsúlya jellemző, biztosítási jelleg alig lelhető fel.” (Koháriné Papp, 2011)

A vegyes típusú nyugdíjrendszer lényege, hogy a nyugdíjjárulékok egy részét már nem a társadalombiztosításba, hanem egy választott magánnyugdíjpénztárba kell fizetni. Nyugdíjba vonuláskor az állami nyugdíj mellett, a magánnyugdíjpénztári számlán összegyűlt tőkefedezet alapján állapítják meg a nyugdíj összegét, emellett lehetőség volt a nyugdíj összegének emelésére a független önkéntes nyugdíjpénztárba befizetett összeggel. (Horváth, 2009)

A pályakezdőknek kötelezővé tette a reform, hogy bruttó bérük 6%-át a Nyugdíjbiztosítási Alap helyett az általuk választott magánnyugdíjpénztárba fizessék. A nyugdíjpénztárakba beléphettek, a nem pályakezdők is, de ezzel elvesztették eddig szerzett jogosultságaik negyedét. A reformot sikeresnek nevezte a kormány, hiszen tömegesen léptek át a nem pályakezdő állampolgárok a magánnyugdíjpénztárakba. Ennek oka azonban az volt, hogy az első pillért a legelőnytelenebbé alakították át, ugyanis járulékfizetés ellenében sem kaptak nyugdíjat. Ennek értelmében egyértelmű, hogy tömeges az átlépés a magánnyugdíjpénztárakba, legalább ezzel mentve az ezután fizetendő nyugdíjjárulékot. (Németh, 2009)

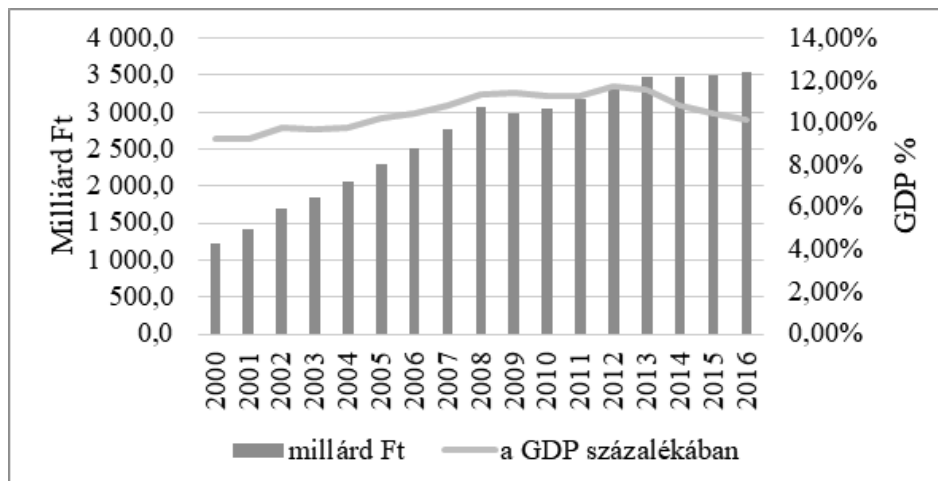
Az 1. ábrán a reformot követő nyugdíjrendszer elemeit mutatjuk be, majd pedig a költségvetés nyugdíjcélú kiadásainak személtetésére kerül sor.

1. ábra: 1998-as, reform utáni nyugdíjrendszer pillérei

Forrás: Saját szerkesztés Horváth (2009) alapján

Jelenlegi nyugdíjrendszerünk szintén három pilléren nyugszik. Az első pillér a kötelező nyugdíjbiztosítás, amely felosztó-kirovó elven működik. A második pilléren a magánnyugdíjpénztári rendszer található, amely a 2010. évi C., és CI. törvénynek köszönhetően átalakult. Az intézkedések következtében a magánnyugdíjpénztári tagok nagyrésze átlépett a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe, ennek eredményeképp már nem jelentős a második pillér használata. A harmadik pillér az önkéntes kiegészítő nyugdíjpénztárakat takarja, amelyek egyösszegű vagy járadékszolgáltatást nyújtanak, de tulajdonképpen csak a társadalombiztosítási nyugdíj kiegészítésére szolgálnak. (Emberi Erőforrások Minisztériuma, 2017)

2 ábra: Költségvetési kiadások a nyugdíjellátásokra egyéb járandóságokra

Forrás: Saját szerkesztés a KSH adatai alapján

Összességében elmondható, hogy a nyugdíjrendszer fenntarthatósága komoly gondot jelent az államnak. Jelenleg is nagyon magas a nyugdíjkiadásokra fordított összeg, amikor a jelenleg 30-40 év körüli népesség eléri az öregkort, akkor lesz bajban a költségvetés, hiszen jelentősen meg fognak nőni a kiadások. Az állam családtámogatási politikája remélhetőleg megnöveli a gyermekek számát, és így reménykedhetünk, hogy kiegyenlíteteb helyzet fog előállni a jövőben. A nyugdíj kérdése nem egyedülálló problémánk, Németországban 2016-ban 81 millió lakosból 20,9 millió fő volt a nyugdíjas. www.sozialpolitik-aktuell.de/tl_files/.../aktuell/.../abbVIII23.

Magyarországon ugyanezen időszakban 2.038.246 főt tartott nyilván az Országos Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, az összlakosság közel 21%-a. www.penzcentum.hu

Anyag és módszer

Elemzésünk lebonyolításához az IBM statisztikai programját, az IBM SPSS Statistics 22-es verzióját használtuk. A leíró statisztika mellett az egyváltozós statisztikai módszerek közül az átlagszámítást használtuk, valamint kereszttábla elemzést a több tényező kérdés kapcsolatának vizsgálatára, és a varianciaanalízis módszere is alkalmazásra került a hipotéziseink igazolására. (Sajtos-Mitev, 2007) A hipotézis ellenőrzésére a Chi-négyzet próbával kapunk eredményt, ha az értékünk 0,05 értékű szignifikancia szint alatti, akkor a vizsgált változók között van összefüggés, így a hipotézis további vizsgálata következik, amelyet a Phi és Cramer féle asszociációs mérőszámok

segítségével végzünk. A mérőszámok értéke 0-1 között mozog, 0-nál nincs kapcsolat a változók között, 1 értékhez közelítve pedig tökéletes statisztikai együtt járást jelez. (Tóthné Parázsó, 2011)

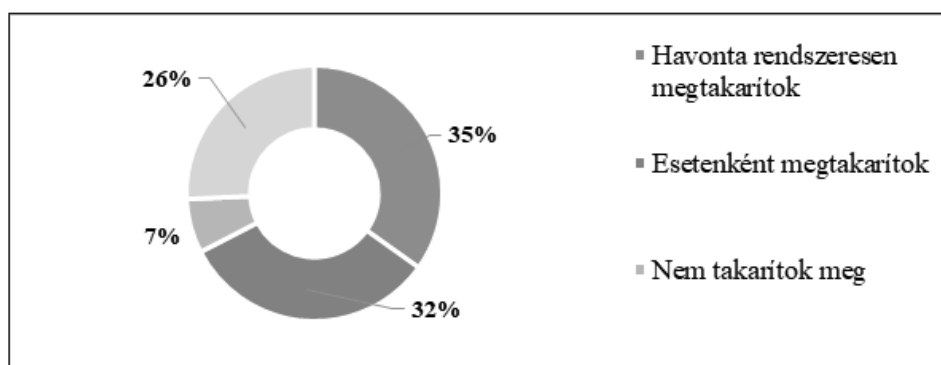
A statisztikai eredményeket grafikusán is ábrázoltuk, ez fontos eszköze az adatok szemléltetésének.

Eredmények

Elemzésünk során a 20-40 éves korosztály öngondoskodási szokásait elemeztük. A kérdőíves megkérdezés lebonyolítására 2017. második félévében került sor, melyre $n=175$ kitöltő adott választ, ebből 135 interneten keresztül, míg 40 személyes megkérdezés keretében zajlott le. A kérdőívben 19 kérdés található, szerepel közöttük nyitott és zárt kérdés is, ezen belül kiemelt hangsúlyt kaptak a skálás kérdések. A válaszadók jövőbeli elképzeléseit és jelenbeli szokásait vizsgáltuk a pénzügyi kultúra, a nyugdíjrendszer tekintetében. A válaszadók legfőképpen Heves megyéből származnak. A válaszadók életkorát tekintve a legfiatalabb kitöltő 16 éves, a legidősebb pedig 77 éves volt. Az átlag életkor 34,81 év, a 175 kitöltő 67 %-a 20 és 40 év közötti. A 175 elemszámú minta 28%-a férfi, 72%-a pedig nő volt. Az iskolai végzettség tekintetében nagy arányt képviselnek a főiskolán, egyetemen végzettek száma 69 fővel, 63-an rendelkeznek érettségivel a válaszadók közül, így elmondható, hogy ez az arány is magas, azonban a minta 9,7%-ának az iskolai végzettsége 8 általános vagy annál kevesebb, ami véleményünk szerint aggasztó. A válaszadók foglalkozását illetően egyes csoportot vizsgáltunk, hiszen közel 10%-uk még tanuló, találhatunk nyugdíjast, közfoglalkoztatottat és munkanélkülit is, akik aránya 5,1%. Ez is okot ad az aggodalomra, mert 175 főből 9 főnek a megkérdezés ideje alatt nem volt állása. A legnagyobb arányt képviselik a fizikai dolgozók 27,4%-kal, illetve a szellemi dolgozók 38,9%-kal. Az egyéb kategória között lényegesnek mondható a GYES-t és a GYED-et igénybe vevők száma. A munkahelyi beosztás vonatkozásában az alkalmazottak képviselik a legnagyobb arányt 175 főből 109-en dolgoznak alkalmazottként. A vezető beosztásúak 6,9%-ot reprezentáltak, és 5,1%-kal szerepelnek a nyugdíj melletti alkalmazottak. A válaszadók 56%-ának volt pénzügyekkel kapcsolatos tanulmánya, amit középiskolában, tanfolyamokon vagy főiskola/egyetem keretein belül tanultak. Akik nem rendelkeznek pénzügyi ismeretekkel, mindössze 12%-uk szeretne foglalkozni a témával a jövőben, ami véleményünk szerint elszomorító, mert fontos lenne a pénzügyi tudatosság elsajátítása. Azonban az még tragikusabb, hogy a pénzügyi ismeretekkel rendelkezők 31,4%-a egyáltalán nem hasznosítja a megszerzett tanulmányait munkája, élethelyzetei során, és csak 17,7% az, aki rendszeresen hasznosítja. A válaszadók jövedelmi helyzetét tekintve 42,3%-uk 140 ezer forint és 230 ezer forint

között keres, magas arányt képviselnek az 50 ezer forint és 140 ezer forint közöttiek is 31,4%-kal, azonban az 50 ezer forintnál kevesebbet keresők aránya is nagyon magas, a 175 főből 18 fő ide tartozik, miközben a minimálbér 2018-ban 138 ezer forint. (Pentz, 2018)

A kérdőívvel vizsgáltuk a válaszadók megtakarítási szokásait, amiből kiderült, hogy 61 fő, vagyis 35%-uk havonta rendszeresen megtakarít, 32%-uk pedig csak esetenként tud megtakarítani. Ez mindenképp bizakodásra ad okot, hiszen a válaszadók 67%-a szokott megtakarítani, félre rakni a jövője vagy váratlan események finanszírozása érdekében. A megkérdezettek közül 45 fő ellenben szeretne megtakarítani, de nincs rá anyagi lehetősége, és 7%-uk, 12 fő pedig egyáltalán nem takarít meg, de ennek oka nem feltétlen az anyagi gondok mögött keresendő.

3. ábra: A válaszadók megoszlása megtakarítási szokásaik szerint (n=175)

Forrás: Kérdőíves kutatás alapján saját szerkesztés

Megtakarítási formák	Fő	%
Bankszámlán tartott összeg	117	67%
Lakáskassza	44	25%
Vagyontárgy	30	17%
Ingatlan	27	15%
Nyugdíj-előtakarékossági számla	26	15%
Életbiztosításhoz kapcsolt megtakarítási forma	24	14%
Lekötött bankbetét	23	13%
Egyéb értékpapír befektetések	18	10%
Állampapír	13	7%

1. táblázat: Megtakarítási formák összegzése (n=175)

Forrás: Kérdőíves kutatás alapján saját szerkesztés

A nyugdíj-előtakarékossági számlát a fentiek szerint a válaszadók 15%-a használja, Horváthné (2014) kutatásában a nyugdíj-előtakarékossági számlát használók 17%-ot képviselnek. Elszomorító, hogy 4 év alatt sem növekedett a taglétszám, pedig az adókedvezmények is kedvezők. Fontos kérdés, hogy mi képezi jövőbeni nyugdíjunk alapját, ezért a kérdőívben kitértem erre is. Tudnunk kell, hogy 2012. január 1-től a társadalombiztosítási járulék helyébe lépett a szociális hozzájárulási adó, amely már nem képezi a nyugdíjak alapját. Jelenleg munkaviszonyunk után csak a munkabé-rünkből levont és megfizetett nyugdíjjárulék összege lesz az állami nyugdíjunk alapja. A nyugdíjjárulék mértéke jelenleg a bruttó bérünk 10%-a. (kormanyhivatal.hu)

A válaszadók 65%-a szerint a munkaviszony után a munkáltató által befizetett járulék összege is a jövőbeni nyugdíj alapját jelenti majd. Életkorukat tekintve a fiatalabbak tisztában voltak vele, hogy nem lesz része a nyugdíjuknak a munkáltató általmegfizetett járulék, azonban az idősebbek közül is voltak, akik ezt a véleményt vallották. A minta 61%-a gondolja úgy, hogy a munkaviszonya után a jövedelméből levont járulék képezi majd jövőbeni nyugdíjának alapját. Itt megvizsgáltuk, hogy volt-e pénzügyekkel kapcsolatos tanulmányuk a válaszadóknak, 64 főnek volt, és úgy gondolta, hogy része lesz a nyugdíjának, viszont 35 fő úgy gondolja nem lesz része. A kérőívet kitöltők nagy része nincs tisztában a nyugdíjrendszerben történő változásokkal, továbbá elkeserítő, hogy még a pénzügyi tanulmányokkal rendelkezők sem követik a saját jövőjüket befolyásoló szabályváltozásokat. Nagyon pozitívnak tartjuk, hogy a válaszadók több, mint fele rendelkezik önkéntes-kölcsönös vagy magán-nyugdíjpénztári befizetéssel, hiszen úgy számolnak ez része lesz jövőbeni nyugdíjuk alapjának. Egyesek rendelkeznek az életbiztosításhoz kapcsolt befizetéssel, életjáradékkal, vagy a nyugdíjuk vagyontárgyak értékesítéséből, külföldről származó jövedelemből fog összetevődni.

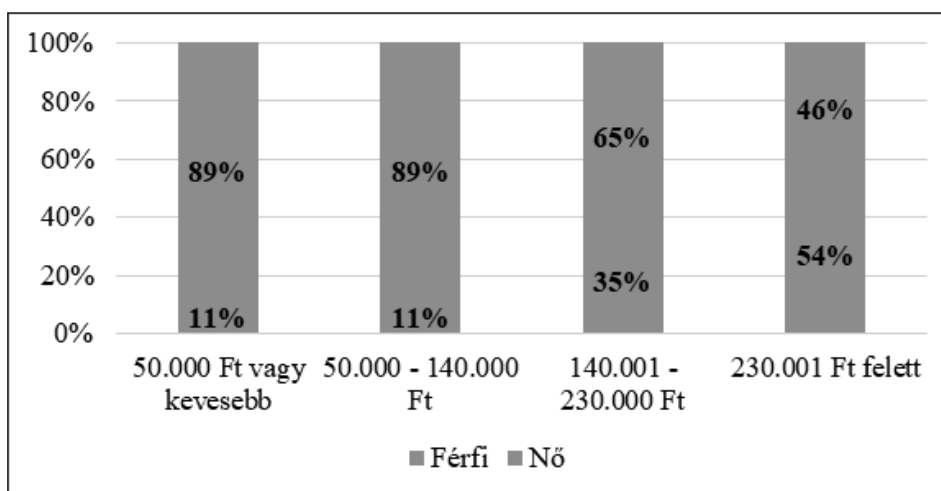
Nyugdíj alapja a válaszadók véleményei szerint	Fő	%
Munkaviszony után a munkáltató által befizetett járulék összege	113	65%
Munkaviszony után az Ön jövedelméből levont járulék összege	106	61%
Önkéntes-kölcsönös, magán-nyugdíjpénztári befizetés +adókedvezmény	91	52%
Életbiztosításhoz kapcsolt befizetés	57	33%
Vagyontárgyak értékesítéséből származó összeg	51	29%
Életjáradék	43	25%
Külföldi munkaviszonyból származó jövedelem	42	24%

2. táblázat: A válaszadók véleményeinek összegzése a nyugdíj alapjának tekintetében

Forrás: Kérdőíves kutatás alapján saját szerkesztés

A kutatásunk 175 elemszámú mintája 126 nőre és 49 férfire osztható. Keresztábra elemzés során vizsgáltuk a férfiak és nők arányát iskolai végzettség, valamint foglalkozás szempontjából is. Iskolai végzettség tekintetében nem volt összefüggés, ugyanis a szignifikancia szint 43,6% volt. Tehát a férfiak és nők aránya ugyanúgy oszlik meg az egyes iskolai végzettségek tekintetében. Nem jellemző, hogy a férfiak magasabb iskolai végzettséggel rendelkezzenek a nőknél, és ez fordítva sem igaz. Ugyan a nők száma jóval magasabb a mintában, mint a férfiaké külön a nők és külön a férfiak aránya hasonló az egyes iskolázottsági kategóriákban. A férfiak és nők arányát vizsgálva bércategória szerint már kimutatható volt a statisztikai összefüggés, a szignifikancia szint 5% alatti, a Cramer féle asszociációs mutató pedig 35%, ami erős kapcsolatot mutat a változók között. Az alacsonyabb bércategóriáknál nagyon nagy arányt képviselnek a nők, a magasabb bércategóriáknál pedig látható arányuk jelentős csökkenése. Tehát elmondható, hogy annak ellenére, hogy ugyanolyan tanultak a férfiak és a nők, mégis kevesebb jövedelemre számíthatnak a nők. Jól látható a diagrammon, hogy az alacsonyabb bércategóriák esetében a férfiak száma alacsony, de a 140 ezer forint feletti jövedelem kategóriánál már a férfiak száma elkezd növekedni és a 49 férfi kitöltőből 41 fő már ezekben a kategóriákban szerepel, ami a férfi kitöltők 83 %-át jelenti. A nők esetében a 126 női kitöltőből csupán csak 61 fő tartozik a magasabb bércategória közé, ami a nők 48% -át jelenti.

4. ábra: A válaszadók megoszlása jövedelem kategóriák szerint (n=175)

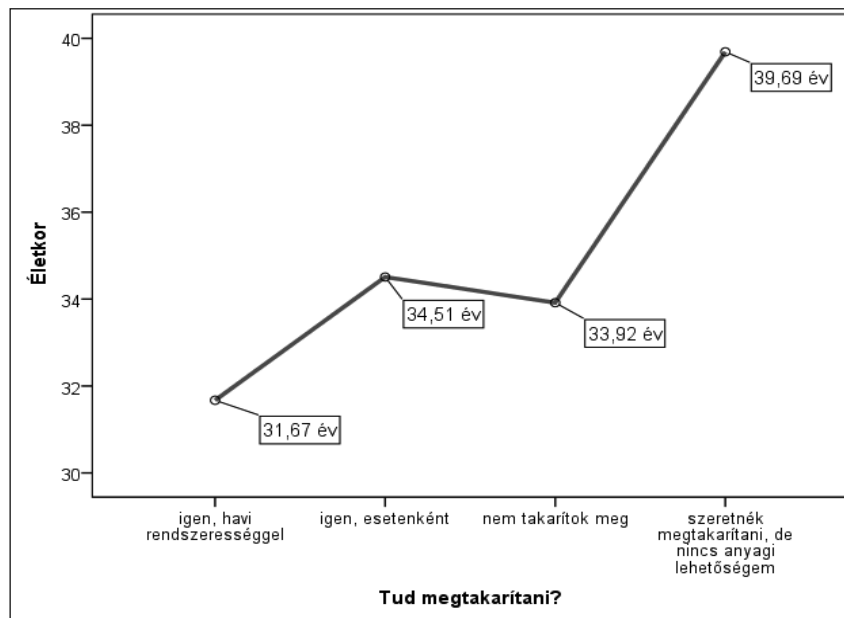
Forrás: Kérdőíves kutatás alapján saját szerkesztés

A fenti állítást igazolja egy 2017 márciusi cikk, miszerint a nők Magyarországon 15,5%-kal kevesebbet keresnek férfi társaiktól. A bérek közötti különbség javult, hiszen 5 éve 20% volt a különbség. Ki kell emelni a cikkből, hogy az eltérés szektoron-

ként változik, van néhány ágazat, ahol a nők bére magasabb, azonban vannak olyan szektorok, ahol a differencia akár 30% is lehet. Ennek egyik oka, hogy a magas béreikkel rendelkező cégvezetők között inkább a férfiak a dominánsok, kevés női vezetővel találkozhatunk. Ha vezetői posztról beszélünk a középvezetői réteg az, amiben már a nők száma is elkezdett nőni, azonban az alkalmazotti réteg az, ahol a nők száma magas. (Origo, 2017)

A jövedelmet és az iskolai végzettséget a foglalkozás összefüggésében vizsgáltuk keresztábra elemzéssel. A szignifikancia szint 5% alatti volt, tehát volt kapcsolat a változók között, még hozzá nagyon erős, mert a Cramer mutató a foglalkozás esetében 46%, az iskolai végzettségénél pedig 30,8% volt. Az iskolai végzettség tekintetében minél magasabb az iskolai végzettség, annál nagyobb bércategória jellemző. A főiskolát, egyetemet végzettek közül kiemelkedő béreket tapasztaltunk, azonban 2 fő jövedelme 50 ezer forint vagy kevesebb. Ez a bércategória az érettségi vizsgát szerzettek közül a legmagasabb. A 230 ezer forint feletti bér pedig inkább az érettségi, szakma, illetve főiskola, egyetem kategóriáknál gyakori.

Foglalkozás tekintetében leginkább a szellemi és fizikai foglalkozásúak, valamint a tanulók száma volt jelentős. Alacsony bércategóriák a tanulóknál, illetve a munkanélkülieknél jellemző, azonban a fizikai és szellemi dolgozók esetében is akadnak olyan válaszadók, akiknek jövedelme kevesebb, mint 50 ezer forint. Elmondható, hogy a legmagasabb bércategóriákban a szellemi foglalkozásúak találhatók, viszont a fizikai foglalkozásúak nagyrésze 140 ezer és 230 ezer forint között keres. Az életkor és a megtakarítási hajlandóság közötti kapcsolatot is vizsgáltuk. Ennek bizonyítására varianciaanalízist alkalmaztunk, ahol a szignifikancia szint 2,1%, és az F értéke 3,892, tehát volt kapcsolat az életkor és a megtakarítási hajlandóság között. Az alábbi ábra szemlélteti a megtakarítási szokások kor szerinti alakulását. A havi rendszerességgel megtakarítók száma 61 fő, az ő átlagéletkoruk 31,67 év, a 20-as éveikben járó kitöltők nagy része ide sorolható. Az esetenként megtakarítók 57-en vannak, az ő átlagéletkoruk 34,51 év. Azok, akik szeretnének megtakarítani, de nincs rá anyagi lehetőségük 45-en voltak, életkorukat tekintve pedig 39,69 év volt az átlag. Itt egy növekvő tendenciát figyelhetünk meg, ahogy nő az életkor úgy csökken a megtakarítás is. 33,92 év az átlagéletkora azoknak, akik egyáltalán nem takarítanak meg, az ő esetükben nem anyagi gondok állnak a háttérben.

5. ábra: Megtakarítási hajlandóság szerinti csoportokban lévő válaszadók átlagéletkora (n=175)

Forrás: Kérdőíves kutatás alapján saját szerkesztés

A következőkben elemeztük a megtakarítási hajlandóságot, és a megtakarítások összegét. A hipotézis a következő: a magas jövedelemmel rendelkezők többet takarítanak meg jövőbeni nyugdíjuk céljára. Ez a hipotézis igaz, amelyet keresztábra elemzéssel támasztottuk alá, a szignifikancia szint 5% alatt, a Cramer féle asszociációs mutató pedig 0,329, amely erős kapcsolatot feltételez. 4 bércategóriát hoztunk létre, és ennek tükrében vizsgáltuk, hogy a kitöltők tudnak-e megtakarítani. Ezt a hipotézist igazolja a háztartások megtakarítási döntéseit vizsgáló Horváth-Széles (2014) kutatása is: „A jövedelem növekedésével csökken azoknak a háztartásoknak a száma, amelyek egyáltalán nem rendelkeznek megtakarítással és a jövedelem növekedésével a háztartási össz megtakarítások nagysága is növekvő tendenciát mutat.”

A havi rendszerességgel megtakarítók között az 50 ezer forintnál magasabb jövedelemmel rendelkezők találhatók, nagy létszámban a két legnagyobb bércategória. Az esetenként megtakarítók között is nagy arányt képviselnek a 140 és 230 ezer közöttiek, de itt már meg jelennek az 50 ezer forint vagy kevesebbet keresők is. Ebben a bércategóriában szerepel azoknak az embereknek a nagy része, akik szeretnének megtakarítani, azonban nincs rá pénzügyi fedezetük. A 230 ezer forint felett keresők közül 2 fő azt a választ adta, hogy szeretne megtakarítani, de nincs rá anyagi lehetősége. Az ő esetükben a pénzügyi tudatosság oktatása sokat segítené. A második hipotézis

vizsgálatát összességében is tanulmányoztuk. A kérdőív tartalmazott egy nem kötelező kérdést, hogy mekkora összegű megtakarítással rendelkeznek a válaszadók, amelyre 94-en adtak választ. Ebből is kiderült, hogy a magasabb jövedelemmel rendelkezők jelentősen többet tudnak félre rakni, mint alacsony jövedelmű társaik. Az 50 ezer forint alatt keresők nagy része 5 ezer forintot, illetve egy része 5-10 ezer forint között tud félrerakni. Az 50 és 140 ezer forintot keresők nagy része 5-10 ezer forintot tud megtakarítani havonta, azonban egyesek 80-150 ezret is meg tudnak spórolni. 17 főt képviselnek a 10-20 ezret megtakarítók közül, azok, akik havi 140-200 ezer forint között keresnek, ők alkotják a legnagyobb arányt. 150 ezer forint felett pedig csak a 230 ezer forint feletti jövedelemmel rendelkezők tudnak megtakarítani. Az államszocializmusból ránk maradt a gondolat, hogy az állam gondoskodik mindenkiről, így kedvezőbb a hozzájárás a társadalmi javakhoz, mint az öngondoskodás. Lukács (2007) szerint ez az elmélet lassan megváltozik, azonban az azóta eltelt évek nem ezt bizonyítják. Még mindig nem mondható el, hogy a megtakarítások kiemelkedően magasak lennének, és az öngondoskodás is a háttérben maradt.

Következtetések, javaslatok

Elemzésünk során a 20-40 éves korosztály öngondoskodási szokásait elemeztük. A kérdőíves megkérdezés lebonyolítására 2017. második félévében került sor, melyre 175 kitöltő adott választ. A primer kutatás során többek között arra kerestük a választ, hogy az életkor befolyásolja-e a megtakarítási hajlandóságot, illetve a jövedelembelátást hogyan befolyásolja a megtakarításokat. Az átlag életkor 34,81 év, a 175 kitöltő 67 %-a 20 és 40 év közötti. Az életkor és a megtakarítási hajlandóság közötti kapcsolat bizonyítására varianciaanalízist alkalmaztunk, amely szerint igazolódott a kapcsolat az életkor és a megtakarítási hajlandóság között. A havi rendszerességgel megtakarítók száma 61 fő volt, az ő átlagéletkoruk 31,67 év. Az esetenként megtakarítók 57-en vannak, az ő átlagéletkoruk 34,51 év, az általunk összegyűjtött adatok alapján megállapítható hogy, ahogy nő az életkor úgy csökken a megtakarítási hajlandóság elsősorban az anyagi lehetőségek korlátozottságát megjelölve. Az idősebb korosztály - jobban számít az állami szerepvállalásra, mint ahogy az is kiderült ezen korcsoport nincs is igazán tisztában a nyugdíjrendszer szabályváltozásaival. Beigazolódtott azon feltételezésünk, mely szerint az anyagi lehetőségek jelentősen befolyásolják a megtakarítások nagyságát. Fontos lenne valamennyi korosztály számára felhívni a figyelmet a megtakarítások szükségességére, még akkor is ha ez havonta néhány ezer forintot tesz ki, ennek fontosságát nem csak a pénzügyi szolgáltatók reklámjaiból kellene megismerni vagy más szóróanyagból aminek a hitelességét sok esetben megkérdőjelezzük.

Hivatkozott források

- [1.] Ando A. – Modigliani F. (1963): The Life-Cycle Hypothesis of Saving: Aggregate Implications and Tests. *American Economic Review*. Vol 53. No 1. 55-84 pp.
- [2.] Atkinson, A. – Messy, F-A. (2012): Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 15, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en>
- [3.] Augusztinovics M. – Gál R. I. – Matits Á. – Máté L. – Simonovits A. – Stahl J. (2002) *Közgazdasági szemle*, XLIX. évf. 2002. június (A magyar nyugdíjrendszer az 1998-as reform előtt és után)
- [4.] Csiszárík-Kocsir Á. – Szira Z. – Varga E. (2009) : A kompetenciák mérése az emberi erőforrás-menedzsmentben és az oktatásban HUMÁNPOLITIKAI SZEMLE 20:(7-8) pp. 132-140. (2009)
- [5.] Emberi Erőforrások Minisztériuma – Tájékoztató a nyugdíjrendszerről (2017)
- [6.] Horváthné Kökény A. - Széles Zs. (2014) – *Pénzügyi szemle* 59. évfolyam 2014/4. Mi befolyásolja a lakosság megtakarítási döntéseit?
- [7.] Horváthné Kökény A. (2014): Az állami szabályozás hatása a lakosság hosszútávú megtakarításaira (2014) – Doktori (PhD) Értekezés
- [8.] Koháriné Papp E. (2011) – Államháztartási ismeretek Perfekt kiadó 309.p.
- [9.] Kormanyhivatal.hu: <http://www.kormanyhivatal.hu/download/8/14/30000/T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3szochozado.pdf>
- [10.] Lukács M. (2007) *Egészség-finanszírozási pillérek*, <https://slideplayer.hu/slide/1979277/>
- [11.] Németh Gy. (2009): *Közgazdasági szemle*, LVI. évf., 2009. március (A nyugdíjreformról) Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság - Portré a magyar társadalombiztosítási nyugdíjrendszerről
- [12.] Origo (2017): Csökken a különbség a magyar nők és férfiak fizetése között; letöltve: 2018. 07. 02.; Link: <http://www.origo.hu/gazdasag/20170308-fizetesi-kulonbseg-a-nemek-kozott.html>

- [13.] Pentz E. (2018): Minimálbér és garantált bérminimum 2018-ban; www.ado.hu; Letöltve: 2018. 06. 25.; Link: <https://ado.hu/rovatok/munkaugyek/minimalber-es-garantalt-berminimum-2018-ban>
- [14.] Pénzcentrum (2017): Te jó ég! Durván emelkedett a nyugdíjasok száma <https://www.penzcentrum.hu/nyugdij/te-jo-eg-durvan-emelkedett-a-nyugdijasok-szama.1054101.html>
- [15.] Sajtos L., Mitev A. (2007) – SPSS Kutatási és adatelemzési kézikönyv, Alinea kiadó 404. p. ISBN: 978-963-9659-08-7
- [16.] Szikra D. (2000) – Körkép reform után -Tanulmányok a nyugdíjrendszerről
- [17.] Tóthné Parázsó L. (2011): A kutatómódszertan matematikai alapjai; Letöltve: 2018. 06. 28. www.tankonyvtar.hu; Link: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0005_31_kutatasmodszertan_sorm_11/1135_keresztblk.html
- [18.] Zahl der Rentnerinnen www.sozialpolitik-aktuell.de/tl_files/...aktuell/.../abbVIII23.

Szerzők:

Baranyi Aranka PhD

egyetemi docens

Eszterházy Károly Egyetem

Gyöngyösi Károly Róbert Campus

baranyi.aranka@uni-eszterhazy.hu

Ószi Noémi

hallgató

Pénzügy és Számvitel Szak, III. évfolyam

oszinoni@gmail.com

Csernák József PhD

tanársegéd

Eszterházy Károly Egyetem

Gyöngyösi Károly Róbert Campus

csernak.jozsef@uni-eszterhazy.hu